

[kisvárdai.lapok]

XIII. évfolyam 1. szám – 2011. június 18., szombat

[tartalom]

- 2.old.: Nánay István a szakmai beszélgetésekről [reflekt]
- 3.old.: Interjú Nyakó Béla fesztiváligazgatóval [reflekt]
- 4.old.: A velencei kalmár, Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház [fókusz]
- 5.old.: Ahogy tetszik, Temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház [fókusz]
- 6.old.: A sepsiszentgyörgyi Osonórol [fiatal. nyugtalan]
- 7.old.: Sebestyén Rita jegyzete [reflekt]
- 8.old.: Képriport a megnyitóról [blitz]

Ahogy tetszik

Mátray László, Szakács László (A velencei kalmár)

Magyar
színházak
kisvárdai
fesztiválja
XXIII.

„A színházat jelentős, aktuális gondolati tartalmakat koherens formában közvetítő, a közönségét érzelmi és értelmi szinten is megszólító művészi formának szeretném látni.”

Hizsnyan Géza, kritikus

[reflekt]

Nánay István a szakmai beszélgetésekről

[jó.előadás]

Kányádi Szilárd, rendező:

A Platonov. Nem hibátlan, de Marosvásárhely-szinten teljesen rendben van. Illetve nemcsak Vásárhely-szinten...

Mezei Zoltán, színész, igazgató:

Újvidéki Színház: A Mester és Margarita

Örkény Színház: Jógyerekek képekönnyve

Scherer Péter – Pepe,

színész:

A Sirályban láttam a HoppArt-nak A kis vakond, akinek a fejére csináltak című előadását. Lehet, hogy nem idei bemutató, de én idén láttam és nagyon tetszett. Nagyon meglepett a dolog, hogy egy egyszerű oidipuszi történetből – melyet a kisvakond közegébe ültettek át – mi mindent ki tud hozni a hat színész.

Csomós Tünde Tímea,

irodalmi titkár:

Ebben az évadban három olyan előadás is volt, ami meghatározó élményt nyújtott több szempontból is. Az egyik a Vadászjelentek Alsó-Bajorországból, ezt a budapesti Nemzeti Színházban, Alföldi Róbert rendezésében láttam, a másik a Holdbéli Pierrot a bukaresti Masca Színház előadásában, Mihai Malaimare rendezésében, valamint a Kolozsvári Állami Magyar Színház Visszaszületés című előadása, Tompa Gábor rendezésében. Jó volt látni még a Mady Baby-t, Borbély B. Emília előadásában és a Zabhegyezőt, Kolcsár Jocó előadásában is.

Lőrincz Ágnes, teatrológus

hallgató:

Nemzeti Színház, Budapest, Három nővér (r. Andrei Șerban).

Nagyon sok és sokféle fesztivál szakmai megbeszélésén voltam moderátor vagy opponens. Teljesen más volt ez, mondjuk, Kazincbarcikán, egy amatőr színházi fesztiválon, mint például a POSZT-on. Az előbbinél inkább továbbképzés jellegű volt, hiszen hosszú éveken keresztül Ascher, Fodor Tamás meg én, így hárman értékeltünk. Olyan elemzések voltak ezek, amelyek tágitották a résztvevők tudását, ismeretanyagát, mélyítették a színházhoz való viszonyát. Az ilyen jellegű fórumnak az a titka, hogy nem a nagyközönségnek szól, hanem szigorúan a fesztivál résztvevőinek.

Amikor a szakmai beszélgetések nem a szakma képviselői és a szakmai értékelők között zajlik, hanem kinyitjuk a közönség felé, akkor óhatatlanul olyanfajta önkorlátozó vagy önfényező megnyilvánulások hangzanak el, amelyekből pont a szakmaiság vész el. A pécsi beszélgetések ebből a szempontból sokszor rosszak, de az is igaz, hogy moderátorként is, opponensként is nagyon nehéz a sokféle, a szakmát és a közönséget egyaránt kielégítő igénynek eleget tenni. Van ellenpélda is: A velencei kalmárról szólva sikerült úgy megszólaltatni Bocsárdi Lászlót,

hogy ő minden felmerülő kérdést szakmai kérdéssé fordított át, és így mindenfajta személyeskedés helyből ki volt zárva. Ő a kritikát nem az őket ért sérelemként élte meg. Általában véve viszont nem arról van szó, hogy beszélgetünk, és egyenrangú helyzetben vagyunk, hanem arról, hogy van az egyik fél, amely osztja az ést és a másik, amely kénytelen eltűnni a kritikát. Ebben az esetben nem szakmai beszélgetés, hanem szakmai kiértékelés folyik.

A kiszárdai beszélgetésekre igazán nem lehet azt mondani, hogy egyformák. Az alatt a két évtized alatt, amióta itt jelen vagyok, a legkülönbélebb minőségben vettem részt ezeken a beszélgetéseken. Főleg a kilencvenes években annyiféleké voltak a szakmai beszélgetések, hogy közöttük jók is, meg rosszak is előfordultak. Az azonban elmondható, hogy ritkán sikerült igazából beszélgetéssé alakítani ezeket. Ez nyilván függ attól, hogy ki a megszólaló. Előfordult, hogy a magyarországi kritikusok, hozzászólók nem igazán ismerték azt a közeget, amelyben az egyes előadások megszülettek, így nem tudták felmérni a produkciók helyi értékét, de arra is volt példa, hogy az egyes régiók megszólaló szakembereinél a szélesebb kitekintés, az összehasonlítási alap volt hiányos. Aki egy szakmai beszélgetésen moderátor vagy opponens, annak empátiával kell rendelkeznie, tudnia kell feloldani az érzékenységet, felpattintani a védekező páncélokat. Hogy megnyíljon a másik fél is, és valódi beszélgetés alakuljon ki.

Lejegyezte: mészárosCsilla

[reflekt]

Fesztiválkép

Nyakó Béla szemével

– *A gazdasági válság a színházakat sem kímélte, így a Kisvárdai Színházi Találkozó is nehéz helyzetbe került...*

– Ez egy összetett probléma: az egész országban megszorító intézkedések folynak, és a mostani kormányzat azt kérte, hogy mindenki vállaljon részt ebből. Ez a színházi szakmát ugyanúgy érinti, mint a többi területet. A támogatásunk a Nemzeti Kulturális Alap és a kulturális minisztérium szabadtéri színházak pályázatából tevődik össze, és ebben az évben 19 millió forinttal kaptunk kevesebbet, mint tavaly. Ez természetesen nemcsak a fesztiválra vonatkozik, hanem a nyári várszínházi estékre is. Megpróbáltuk csökkenteni a költségvetést, amennyire csak tudtuk, ezért kiesett az egyik fesztiválhelyszínünk, a Rákóczi Kamaraterem, a Stúdióterem, *ahogy tetszik*. Ezen kívül elmaradtak a főiskolások előadásai, a hozzájuk kapcsolódó workshopok, valamint ebben az évben étkezést sem tudunk biztosítani. Minden színházzal többször is egyeztettünk, hol lehetne költséget megtakarítani.

– *Azért nem mondtak le teljesen a stúdiódarabokról.*

– Ezek az előadások bekerültek a Művészetek Házába. Annyi változás történt, hogy éjszaka kezdődnek, ezért a szakmai beszélgetéseket délután kettőkor rendezzük a délelőtti órák helyett. Abban reménykedünk, hogy az elmaradt programokat jövőre újra be tudjuk majd indítani.

– *Más változások is történtek, például idén a szakmai beszélgetéseket kritikusok vezetik.*

– Igen, mindig a kritikusok céhével állunk kapcsolatban, de régen rendezőket is meghívtunk. Ők másképp tartották a beszélgetéseket, hozzáfűzték a saját véleményüket, dramaturgiai vagy szakmai tanácsokat adtak. Azt hiszem, hogy a következő években ez is vissza fog térni.

– *Mi az oka annak, hogy az eddigi egyről háromra módosult a válogatók száma?*

– Már régebben felmerült az ötlet, hogy helyi színházi szakemberek válogassanak, akik amúgy is járnak előadásokra, és ezzel költséget is megspóroltunk.

– *A költségcsökkentés szerencsére a fesztivál hangulatára nem nyomta rá a bélyegét, sőt, idén először van wifi is.*

– A hangulatot mindig a szakmai színvonal határozza meg. Akkor sikeres a fesztivál, ha a határon túl jó előadások születnek, és ezeket be tudjuk válogatni, valamint a Kisvárdára látogatók megfelelő keresztmetszetet kapnak a határon túli színjátszásból.

Hobó (Pálffy Tibor) megkérdezte tavaly a fesztiválújságban, hogy lesz-e jövőre wifi, én pedig igent mondtam. És nem szeretek felelőtlen ígéreteket tenni...

[komment]

Leleszi Tibort, Kisvárdai város polgármesterét a temesvári *Ahogy tetszik* előadás szünetében csíptem el.

– *Ha jól tudom, ez az első év, hogy polgármesterként vesz részt a Kisvárdai Fesztiválon. Mit jelent az Ön számára ez a fesztivál?*

– Az együvé tartozást és a közös magyar nyelvet. Ilyenkor együtt lehetünk mi mindnyájan, magyar színházak, bár már egyre kevésbé beszélhetünk határon túliságról, hiszen lassan megszűnnek a határok. Ez a színházi fesztivál Kisvárdai íze, zamata, amit közös erőből működtetünk. Nem olyan régen nálam járt a szlovén nagykövet, és úgy néz ki, hogy jövőre Lendvától is csatlakozik hozzánk magyar társulat. Szeretném, ha a fesztivál megőrizné a rangját, és minél többen jönnének ide a történelmi Magyarországról.

S. B.

Köszönet Nyakó Bélának, és gratuláció azért, hogy a nehéz körülmények között is megőrzi a humorérzékét – gondolok itt a wifi jelszavára, amit nekem ajánlott...

Selmeczi Bea

Hobó

[fókusz]

Egy font hús

A velencei kalmár – Sepsiszentgyörgy**[komment]**

A velencei kalmár kidolgozott nyelvű, érett előadás, amelyben Bocsárdi egy korábbi előadásában is felvetett kérdést komplexebb módon válaszol meg: a térbeli helyek és pozíciók hogyan teremtik meg a történeteket, hogyan alkotnak társadalmi hierarchiát? Ehhez kapcsolódik az a mód, ahogy a színház tematizálódik a játékban – hiszen a közönség a színpadon ül, az események pedig a függönyből, az ügyelőfülkéből, a padlásról indulnak – azaz, a színház anyagából születnek (míg a főtörténet terjedelmes része a függönyön kívül születik, a színházi illúzió világában). A színház anyagszerűségéből születik tehát a valóság és illúzió távolsága, felcserélődésének játéka, de az emberi idegenség (másság) élménye is.

A temesváriak évadjában két bábelőadás is született: a felnőtteknek is szóló Fafej, a maga szép és plasztikus, stílusával, ám kissé hamar kifulladásos történetével, valamint a Zián és Kopik, amely a fesztivál off-programjába is bekerült. A drámai színházi előadások között egy konvencionálisabb Prah és a Veszedelemes viszonyok c. (versenyidőszakban megtekinthetetlen) musical mellett az Ahogy tetszik rendezői értelmezése teremtett érvényes, kortárs problémákat megszólaltató előadásnyelvet. Koltai M. Gábor rendezésében az ardennes-i erdő mai civilizációnk barkácsolt világa, és ez a közeg képes megmutatni, ahogy az ember egyszerre lehet közösségi és magány sújtotta lény. Ebben az előadásban a zene attitűd: a szereposztás zenekarként működik, ezen a nyelven mondja el a Shakespeare-ből kiolvasható történeteket, emberi viszonyokat.

Ungvári Zrínyi Ildikó
egyetemi oktató, válogató

A velencei kalmár – ez tipikusan shakespeare-i eljárás – a mese logikája, szimbolikája szerint modellálja az emberek és a világ bonyolult működését, a benne megjelenített konfliktusokat pedig a mese logikája szerint is oldja meg. Jó kis csel ez, mert miközben a dramaturgia az egyértelmű igazság és ítélet utáni vágyunkra épít, például hogy a jó nyerje el méltó büntetését, addig a kötelező boldog vég minden, csak nem megnyugtató. Ez is a cél; megakasztani egy automatizmust, hiszen a világ s benne egyetlen ember sem fér bele egy kis mese kereteibe.

Bocsárdi pontosan látja ezt a hatásmechanizmust. Úgy viszonyul hozzá, hogy a meseszerűen idealisztikus elképzeléseket (nemeslelkűségről, baráti-bajtársi viszonyokról, igaz szerelemről) rögtön egy világosan látható érdekhálóval takarja ki. Itt a szerelem könnyedén konvertálható valutára. Az első rész világában nincs érzelmi történet, csak az érzelmi működés külső jelei. A jellegzetesen stilizáló rendezői-színészi nyelv, ami gesztusok és intonációk erős és ismerős formáival operál, eltakarja előlünk a történet emberi tétjeit. Zavaró az egyritmusú harsányság, a térhasználat inkább látványos, mint jelentésszerű, és leszámítva Antonio kezdettől hangsúlyos, kidolgozott figuráját, a szereplők a típus rugójára járnak.

Ám a második felvonásban nem csak a nézőtér fordul meg, hanem vele együtt csodaszerűen valami más is: a szerep-maszkok felszínei megtörnek, és végtelenül mély emberi drámával telítődnek. Azok az érzelmi alakzatok,

amelyek előállnak, önmagukban is külön világokat jelenítenek meg. Ha a Lorenzo-Jessica páros az első részben vígjátékian egysíkú is, a másodikban a boldogtalanság csehovian kifinomult történetét sűríti bele pár percre. S míg az első részben Antoniónak nem ellensúlya Portia, addig itt valódi szerelmi háromszög-játszma bomlik ki, amelyben Antonio és Portia között Bassanio, a szög kétnemű csúcsa a maga bizonytalan, ezért infantilis állapotában és végül

Szakács László

fájdalmas választásában megrendítően mutatja fel a homoszexuális viszony és szociális normák közti feloldhatatlan feszültséget. S Antoniónak nem elég, hogy le kell mondania szerelméről, még azt is el kell fogadnia/ viselnie, hogy megmenekülését vetélytársának köszönheti, aki jogtudorként a színpadon ágálva mintha kegyet gyakorolna, mintha csak épp akkor jutna eszébe a mentő megoldás (és persze lehet, hogy így van), az utolsó percig kiélvezi Antonio halálos sarokba szorítását. A nemes gesztus – minden nagylelkűsége ellenére – így válik megalázó fricskává, de egyben értő partneri-baráti mentőakcióvá is (hiszen hogy is lehet nő és férfi klasszikus ellenfél itt).

De Bocsárdi az igazságtevő procedúrát is hasonló érzékenységgel rendezi, profin vezérelve a nézői érzelmeket egyik hullámvölgyből a másikba. Shylockot, akit mint piti kis gusztustalan uzsorást szó nélkül elítélnénk, totális megalázása pillanatában értjük meg emberi lényként, s tudunk azonosulni az ő érzelmi igazságával. Győzelme pillanatában pedig annak látjuk Antoniót, amivé a győzelem pillanata teszi: egy arrogáns, a tömeg hatalmát maga mögött tudó bosszúszomszjas zsidógyűlölőnek. S végső soron az előadás ennyit mond az antiszemitizmusról: hogy egy paranoid logika szerint működik, az egyik előítéletre (sérelemre) egy másik előítélettel (sérelemmel) válaszol.

anikó

[fókusz]

„Nem tudom eldönteni, szívem, hogy itt rosszabb, vagy ott jobb...”

Ahogy tetszik – Temesvár

Szerencsés helyzetben vagyok, mert május végén, a Temesvári Eurorégiós Színházi Találkozón már volt alkalmam látni a Koltai M. Gábor rendezte temesvári Ahogy tetszik-et. Az is jelenthet valamit, hogy másodszor is kíváncsi voltam rá, a tegnapi előadás után pedig úgy érzem, hogy – bár itt rosszabb és ott jobb volt – még fogunk találkozni, ha rajtam múlik.

Az új helyszín miatt az előadás bonyolult játékerének szerkezete kénytelen volt változni. Az első pár jelenet eredetileg a függöny túloldalán játszódik, a díszlet mögött. Akárhogy csúrnjuk-csavarjuk, a vörös függöny sokkal jobban illeszkedett hozzá háttérként, mint a tegnapi előadásban a vár omladozó fala és a nagy fémajtaja. Az is picit visszás volt, hogy a kinti térből „kimentünk” az erdőbe.

Ami a vár melletti fákat és az előadás játéktereit illeti, lehet, hogy túl meredek ötlet, de szívesen megnéztem volna fordítva: az első pár jelenetet a színpadon, s ha már erdőben játszódik az előadás többi

része, miért ne kint? Sajnos a kinti jeleneteket jól látni sem lehetett, aki meg az előadás elejéről „lemaradt”, nem igazán tudott mit kezdeni a többi részével.

Az előadás nem kínálja aranytálcán az igazi önmagát, s hogy mi is az előadás eredeti önmaga – vagy inkább az önmagam igazi előadása –, azt nem a cselekmény határozza meg. Úgy gondolom, mindannyiunk számára ismerős szerepeket, helyzeteket és emlékeket idéztek fel egyes jelenetek, az előadás igazi önmagát mindenki önmagának kell összerakja. Az erős vágyakozás, de tette képtelenség, a kompromisszumos megoldások és a kis hazugságok önmagunk megnyugtatóására, a kifogások keresése és a mindennapjainkat átítató pesszimizmus, a félresikerült szerelmek, a párhuzamos emberek, akik képtelenek igazából „találkozni”, az illúziók és ideálok kivetítése az épp „kéznél levő” személyre, a Nagycsalódások és nem utolsó sorban a világból való elmenekülésnek a szorongató belső készítése mind ismerősek, mind „itt és most”-ok.

És végre nem a megszokott színházi eszközök, rendezői csavarok és klisé poén-tár újabb variációját látjuk, hanem egy friss, játékos eszköztárat, amelyet az alkotók nem féltek használni: a lehető legtermészetesebben fest a ragasztószalaggal és színes papírra nyomtatott versekkel szaladgáló Orlando az erdőben, a lehető „legmaibban” szólnak Próbakő szájából a Nagy Igazságok; a kínai meditációs golyók, a szupermenes póló és más eltalált ruhadarabok és kellékek egyszerűek, nagyszerűek és megmosolyogtató jellemzések. A hercegek és urak hét törpeként élnek az erdőben, a fogmosás-jelenet számomra mindent visz.

Temesváron, a saját környezetében teljesen természetesen beadtam a derekam és minden probléma nélkül vitt is magával az előadás. Mégis úgy érzem, hogy nézőként kicsit akarni kell az előadást. És tegnap este elég nehéz volt akarni a várszínpad hidegében abban a késői órában. Talán a korábbi kellemes előadásemlék és – nem titkolt – elfogultságom az oka, de meglepő volt számomra, hogy sokan nem is voltak hajlandóak akarni ezt az előadást.

demKata

[komment]

Sehogy

A nagy William mesterről joggal mondjuk, hogy művei „kortalanok”, vagyis olyan témákat, gondolatokat, problémákat bontanak ki, melyek örökérvényűek.

Ilyen a szerelem, a féltékenység, a barátság, a hatalom önkényessége s minden, ami felkorbácsolhatja érzelmeinket. Az Ahogy tetszik azonban nem tartozik ezek közé. Van ugyan benne cselszövés, titok, családon belüli viszály, mégis, a szereplők oly nagy nyugalommal vonulnak el az ardeni erdőbe, s ahogyan a szín-

lap írója fogalmaz: „mesterséges Édenkertet teremtenek”, hogy ettől megszűnik minden feszültség. A temesvári előadásban legalábbis. Olyan kedélyesen bohó az egész, hogy azt az érzést kelti bennem, nincs miért kíváncsinak maradnom a szereplők sorsára, hiszen elvannak ők, mint dinnye a fűben. A várrom előtti nyitójelenetben ugyan Orlando igazi akcióhősként mutatkozik be, ahogyan a kikerekedett Burt Reynoldsot meglehetősen komikus boksoló státuszban formázó Albutiu Dan Mihail ellen majd’ olyan szenvedéllyel küzd, mint Van Damme a Véres sport döntő meccsén, ám a nagy hősiesség hamarosan cseppet sem feszült hangulatú vadászó életmóddá változik át.

Arról nem beszélve, hogy a Várszínpad túl nagy teret ad az előadásnak. A színészek egymástól s tőlünk is túl messze vannak ahhoz, hogy ha aggódni, izgulni nem is tudok értük, legalább egynek érezzem magam közülük. Igyekeztem választ találni arra, hogyan tetszik. De az első felvonás végéig nem sikerült.

Sz. K.

Bandi András Zsolt, Balázs Attila, Lőrincz Rita

[fiatal.nyugtalan]

Osonó Színházműhely

[krit. +]

érték az, ami az emberek között születik

minden ízében megformált, impozáns

megdöbbenően más

véletlenül sem zökken ki a gondosan megkomponált konvencióból

hihetetlenül sűrű és lenyűgözően erőteljes képet nyújt

kreatív zene

modell-értékű előadás

egyre fokozódó ritmus, hangulat

gondolatébresztő előadás

Egyik legerősebb kommunikációs kötöttségünkkel, a beszéddel szemben egy másik megoldást választ arra, hogy érzékelhetővé tegye, ami a szívben és az agyban van. A test és a mozgás mellett dönt.

az elgondolás minősége, szellemi sűrítettség

felszabadultan használja testét

rendezői szándékosság

precízen kihasználja a szöveg minden lehetőségét

látványos pszichológiai paradoxon

a legtöbb helyszín megidézésére alkalmas

a részletek tökéletes kidolgozottságának igénye

Sepsiszentgyörgyön 18 éve működik egy alternatív színház, amely már több ízben felhívta magára a szakma figyelmét egyedi, érzelmeket felforgató színházi kísérleteivel. Az **Osonó Színházműhely** fiatal alkotók szellemi műhelye, amely gyerekek és kamaszok színházi képzettségével, illetve előadások, táborok és kulturális események létrehozásával foglalkozik. A független társulat állandó tagjai mellett a színházműhelyben kipróbálhatják magukat az Osonó színészei által vezetett színházképzések diákjai is (Plugor Sándor Művészeti Líceum – drámatagozat, Művészeti Népiskola – színészosztály). A csapat részt vett belgrádi, bécsi, budapesti és bangkoki alternatív színházi fesztiválokon, illetve mindeddig 8 országban, 54 településen játszotta előadásait. „Ars poetica”-juk a kommunikáció beindítása, a valós találkozás lehetőségének keresése a színház eszközeit felhasználva. Műsoron levő előadásai a Részletek a bolyongás meséiből (amelyből 5 év alatt 360-at játszott a csapat) és az Ahogy a víz tükrözi az arcot.

A színházi előadások játszása mellett az Osonó a következő három évben egy elhagyatott kazánház ifjúsági kulturális központtá való alakítását tűzte ki céljául, amelyet ingyenes használatra megkapott Sepsiszentgyörgy városától. Illetve a nyár folyamán közös színháznevelési projektjei vannak a thaiföldi Moradokmai Színházi Közösséggel és a budapesti Krétakör Alapítvánnyal.

Az Osonó Színházműhely társulata: Bartha Lóránd, Daragics Bernadette, Fazakas Misi, Kiss Tamás, Korodi Janka, Morar Ervin, Mucha Oszkár, Müller Henrietta.

Bartha Lóránd

[reflekt]

Egyensúly

Nemes Levente a fején áll.

Pontosítok: tizenöt évvel ezelőtt a sepsiszentgyörgyi színház igazgatói irodájában az éppen aktuális direktor Nemes Levente, valahol a kárposok és asztalosok fárasztó szerződés kötéseinek környékén jut el jógagyakorlatainak azon pontjára, amikor a fejére áll. A frissen végzett dramaturg (történetesen én), akit véletlenül éppen erre az időpontra hívtak be aláírásra, pánikban rohan a büféig, ahol sztoikusán legyintenek a leírt mutatványra, és rezzenetlen arccal küldik őt vissza az irodába. Komoly dolog a balanszírozás, Levente tudja jól; ő az, aki a struktúrára kívüli, merész formavilágú Figurat szerződtette az éppen válságban lévő sepsiszentgyörgyi társulat kőszínházi kereteibe. Alighanem az egyesítés volt pályája legnehezebb szerződés kötése – és persze itt nem a várakozáson felül bonyolult papírmunkára gondolok. Több tucat ember ingadozott akkor a saját és egymás egyensúly-pontja körül; és meg merem kockáztatni, hogy kezdetben többségében voltak azok a pillanatok, amikor kívülről is, belülről is úgy tűnt, felborul az a szédítő piramis. Nem éltem és dolgoztam a Vajdaságban, Felvidéken vagy Kárpátalján, de abból a pár villanásból, amit belőlük látok, arra gondolok: ott is létfeltétel az akrobatika.

Felvetül a kérdés, hogy ha a színháztörténet jegyzi a fesztiválokat, a fúziókat, az előadásokat és a színészi, rendezői munkákat, akkor vajon milyen párhuzamos történetírás rögzíti azokat a pillanatok, amikor olyan merész a nekilendülés, hogy féltő, egy-egy produkció nyaktöréssel végződik. Hajlok rá ugyanis, hogy éppen ezek a mozzanatok lényegi módon írhatnák le egy színház, társulat, előadás, színészi teljesítmény értékeit. Ahogyan a sepsiszentgyörgyi mutatvány egyik érdemi résztvevője, Barabás Olga mondta: egy előadás semmit sem ér halálugrás nélkül. Halálugrást persze nehéz leírni, szinte lehetetlen tanítani, és emberfeletti erő megtenni. Mégsem hiszem, hogy volna színház nélküle.

Az utóbbi tizenöt évben a romániai magyar színházban számtalan olyan intézményi vagy intézményen kívüli *nagy szám* tanúja lehetett a figyelmes szemlélő, mintha legalábbis járványszerűen terjedne az akrobatika. Kezdhajjúk mindjárt azzal, hogy Gyergyóban a Figura saját újr-születésének volt alanya és tárgya egy időben. Azután Csíkban és Udvarhelyen is létrejött egy-egy társulat; lassanként infrastruktúra is került köréjük. Bábszínházak jöttek létre nagyszínházi anyaintézményeik mellett Sepsiszentgyörgyön és Szatmárnémetiben. Aradon is megszületett egy társulat. A kolozsvári egyetemen végzett egy színészosztály, amely nem volt hajlandó az egyre nehezebb gazdasági helyzetbe belesavanyodni, hanem együtt maradva alternatív létezési módot választott, és ennek megfelelően hozta létre előadásait.

Ebből a közegekből jövök, a felsoroltak közül sokukat mégsem ismerem. Az utóbbi években többet ültem a közönség soraiban, mintsem lógtam a színen. Gyakran a szemem is lehunytam. Töredékes, szubjektív a kép, amit többnyire távolabbról, ritkábban közelebről szemlélek. De sejtem, egyikük számára – és a felsoroltakon kívül a többi artista számára – sem lehetett könnyű a levegőben átfordulni, a kezeket elkapni, a trapézban lógni. Nem elfeledni, milyen lényegbevágó és kényes dolog az egyensúly.

Sebestyén Rita

[krit. –]

ízlést rombolóan káros

azon kívül, hogy érzélgős, még hazug módon megnyugtató is

rosszul megcsinált darab

a színpadi sztereotípiák nagymestere

„érdekes” előadás

meghal – unalmassá válik

a nézőt ne ejtse a szentimentalizmus csapdájába

szűkös, és

rende belesik a történet szimmetrikus lefordításának hibájába

sietős és néhol közhelyes meg gondolások

alig akad egy-két arc, amelyek markánsan elütne a többitől, amelyik nyomot hagyna bennünk

a szereplők karaktere alig-alig rajzolódik ki

népies klisé

azok a játszó személyek, akikre már ott, miközben nézzük őket, sem emlékezünk

technikailag nincs megoldva

öncélú, hatásvadász, amatőr

a Színház című folyóirat egyik lapszáma alapján készítette: kovácsBea

Nemes Levente A velencei kalmárban

[krit]

[blitz]

Néhány éve azt állítottam, hogy a kritikaírás nélkülözhetetlen eleme a színházról való gondolkodásnak. Az alkotóknak feltétlenül szükségük van az ilyen típusú visszajelzésre, még akkor is, ha a kritika fájó és kegyetlen. Valahogy úgy láttam, hogy a kritikusknak feltétlenül érteni és egyfélékebben birtokolni kell az előadást. Mostanában azon kapom magam, hogy átestem a ló túlsó oldalára – talán mert többet dolgoztam színházi alkotóként.

Azt hiszem, értő és konstruktív kritikára szükség van, hiszen nagyon jó dolog az, hogyha a színházi alkotók a kritikai párbeszéd által fel tudják mérni, hogy „átmentek-e” bizonyos gondolatok, és mi az, ami beindította a befogadó fantáziáját. De nem hiszek az előadás dekódolásának elsődlegességében, vagyis nem gondolom, hogy mindent feltétlenül meg kell fejteni. Bizonyos következtetéseket könnyebben elnézek, hogyha nem unom, amit a színpadon látok, és hogyha az előadás izgalmas gondolatokat és párbeszédet ébreszt.

biróEszter

[mai.program]

10,00 és 11,30 Zián és Kopik bábjáték

Temesvári Csiky Gergely
Állami Magyar Színház
Művészetek Háza, Kamaraterem

14,00 Szakmai beszélgetés

Művészetek Háza, Pódiumterem

17,00 John Updike**Eastwicki boszorkányok**

Szabadkai Népszínház
Művészetek Háza

20,30 Tóth Ede**A falu rossza**

Tanyaszínház, Újvidék
Várszínpad

22,30 Bakos Árpád és zenekara

Újvidéki Színház
Művészetek Háza, Kamaraterem

Ki mit mondott a megnyitón?

Isten áldjon mindenkit!
Egy nemzet vagyunk ma is.
Az anyanyelvünk egy genetikai kód.
A színház mély kút.
A színészek ezerarcú csodalények.
A színház egy más világ.
Ezennel megnyitom a XXIII.
Kiszárdai Magyar Színházak Fesztiválját.

[kiszárdai.lapok]

a Magyar Színházak XXIII. Kiszárdai
Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő: **Zsigmond Andrea**

Munkatársak: **Demeter Kata, Fazakas Márta,
Mészáros Csilla, Sebestyén Rita,
Selmeczi Bea, Varga Anikó**

Nyomdai előkészítés: **Kalán János**

Nyomdai kivitelezés: **Gprint Iroda**

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**

ISSN 1587-8325

<http://szinhaz.w3h.hu>

A Magyar Színházak XXIII. Kiszárdai Fesztiváljának támogatói:

Nemzeti Erőforrás Minisztérium, Kiszárda Város Önkormányzata

Médiatámogatók:

Magyar Színházi Portál, 7óra7